

Stanisław Koziej

**KONFLIKTY MIĘDZYNARODOWE
W XX I XXI WIEKU
I METODY ICH ROZWIĄZYWANIA**

LITERATURA

- **J. S. Nye jr., *Konflikty międzynarodowe. Wprowadzenie do teorii i historii*, WAIp, Warszawa 2009**
- ***Wojny Zachodu. Interwencje zbrojne państw zachodnich po zimnej wojnie*, red. nauk. M. Madej, Wyd. Naukowe SCHOLAR, Warszawa 2017**
- ***Świat współczesny wobec użycia siły zbrojnej. Dylematy prawa i polityki*, red. naukowa J. Kranz, IW EuroPrawo, Warszawa 2009**
- ***Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego*, BBN, Warszawa 2013:**
<http://www.spbn.gov.pl/>
- ***WYBRANE DOKUMENTY ORAZ OPRACOWANIA WYDANE PRZEZ BIURO BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO W LATACH 2010-2015*;**
http://koziej.pl/wp-content/uploads/2015/09/WYBRANE_DOKUMENTY_ORAZ_OPRACOWANIA_WYDANE_PRZEZ_BIURO_BEZPIECZENSTWA_NARODOWEGO_W_LATACH_2010-2015.pdf
- ***Polska w systemie bezpieczeństwa międzynarodowego*, red. naukowa M. Pietraś, K.A. Wojtaszczyk, Komitet Główny Olimpiady Wiedzy o Polsce i Świecie Współczesnym, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2016**

LITERATURA (2)

- **A. Antczak-Barzan, Z. Śliwa, R. Zaniewski, *Wojna XXI wieku. Początki wojny „trzeciej fali”, Vizja Press&IT, Warszawa 2016***
 - **B. Balcerowicz, *O pokoju, o wojnie, Wyd. RAMBLER, Warszawa 2013***
 - ***Zagrożenia i wyzwania bezpieczeństwa współczesnego świata. Wymiar ekonomiczno-społeczny, pod red. Izabeli Oleksiewicz i Kingi Stępień, Wydawnictwo Rambler, 2016***
 - ***Globalna strategia UE: Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe. A Global Strategy for the European Union's Foreign And Security Policy, June 2016;***
https://europa.eu/globalstrategy/sites/globalstrategy/files/eugs_review_web.pdf
 - **S. Koziej, *Między piekłem a rajem. Szare bezpieczeństwo na progu XXI wieku, Wyd. Marszałek, Toruń 2006***
 - **S. Koziej, *Strategiczne środowisko bezpieczeństwa międzynarodowego i narodowego w okresie pozimnowojennym, Skrypt internetowy, Warszawa/Ursynów 2010;***
http://koziej.pl/wp-content/uploads/2015/05/Srodowisko_bezpieczenstwa_-_skrypt.doc
 - **S. Koziej, *Teoria sztuki wojennej, Wydawnictwo Bellona, Warszawa 2011***
- Strony internetowe – bbn.gov.pl (zwłaszcza Kwartalnik Bezpieczeństwo Narodowe); msz.gov.pl; mon.gov.pl (zwłaszcza Kwartalnik Bellona); msw.gov.pl; www.koziej.pl (w szczególności – materiały dydaktyczne, klasyka literatury, najnowsze pozycje literatury)**

Konflikty pozimnowojenne

Najważniejsze konflikty pozimnowojenne: przegląd ogólny

- **BAŁKANY (BiH, Kosowo)**
- **BLISKI WSCHÓD**
 - **Zatoka Perska/Kuwejt/Irak 1991**
 - **Afganistan**
 - **Irak 2003**
 - **Konflikty izraelsko-arabskie**
 - **Libia**
 - **Syria**
- **OBSZAR PORADZIECKI**
 - **Wojny czeczeńskie**
 - **Gruzja**
 - **Ukraina**

Kontekst polityczno-strategiczny: cele i charakter wojen

- **Okres pozimnowojenny i liberalny interwencjonizm**
- **Wojny secesyjne,**
- **Wojny kontrterrorystyczne,**
- **Zaprowadzanie demokracji**
- **Wojny neoimperialne**
- **Wojny interwencyjne, ekspedycyjne,**
- **Opinia publiczna**

Kontekst operacyjno-militarny: środki i sposoby

- **Zatoka Perska – wojna przejściowa między XX i XXI wiekiem, armii nowoczesnej z przestarzałą**
- **Kosowo – rola lotnictwa**
- **Afganistan i Irak – wojny asymetryczne, kontrterrorystyczne, przeciwpowstańcze, operacje pokonfliktowe**
- **CIMIC**
- **Rewolucja w wojskowości (technologiczna, informacyjna)**
- **Agresja hybrydowa**

Kontekst prawny: ograniczenia i konsekwencje

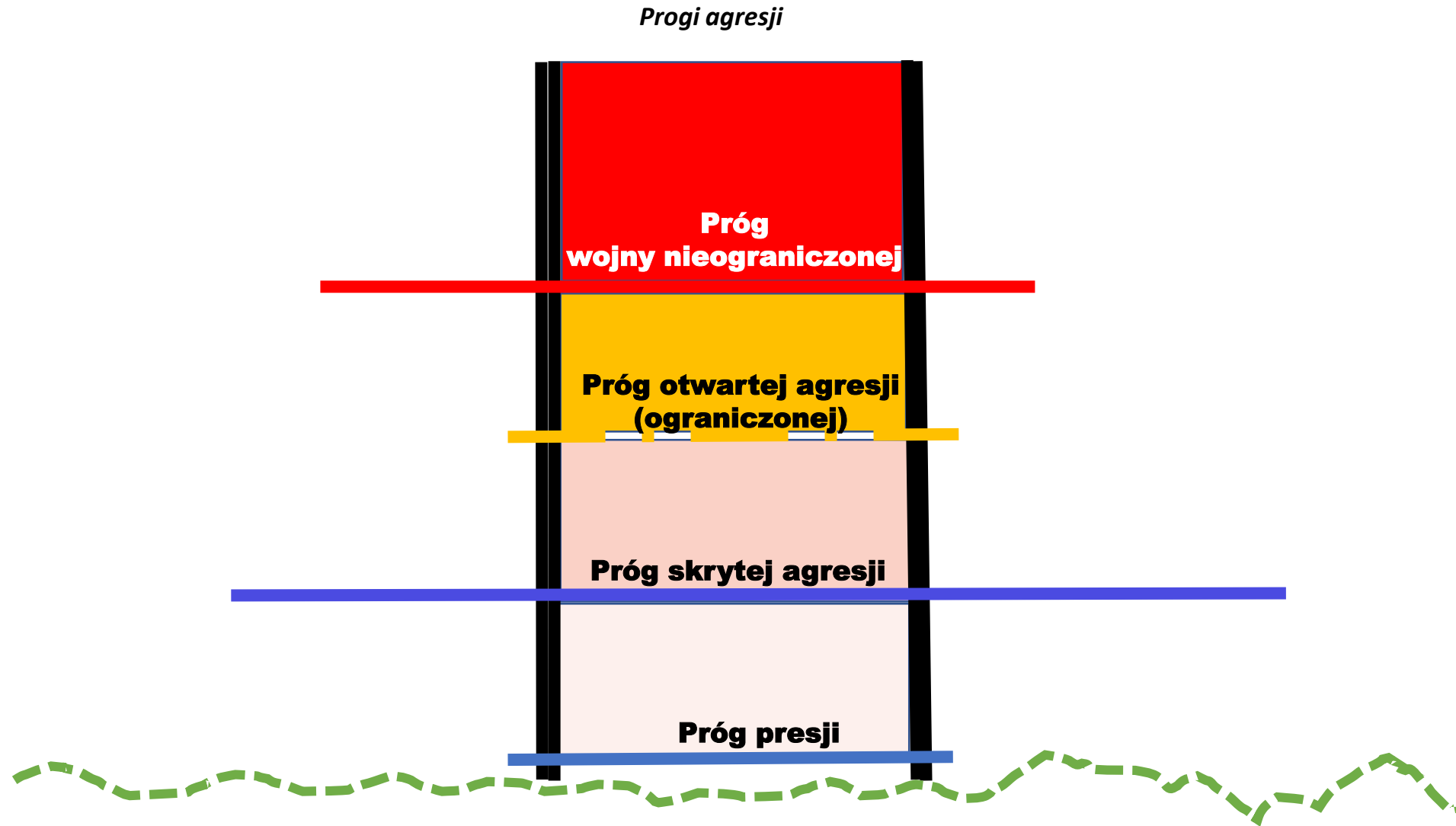
- **Interwencje humanitarne, prodemokratyczne, obrona praw człowieka (Kosowo), R2P (Libia – pierwsza autoryzacja RBNZ),**
- **Rola RB NZ – nieprecyzyjne, różnie interpretowane rezolucje (Zatoka Perska 91, Libia),**
- **Zaprowadzanie demokracji (nation building),**
- **Samoobrona wyprzedzająca: operacje uprzedzające a prewencyjne,**
- **Atakowanie celów cywilnych(?), jeńcy (tortury), prywatne firmy wojskowe**

„Konflikty neozimnowojenne”

WPROWADZENIE

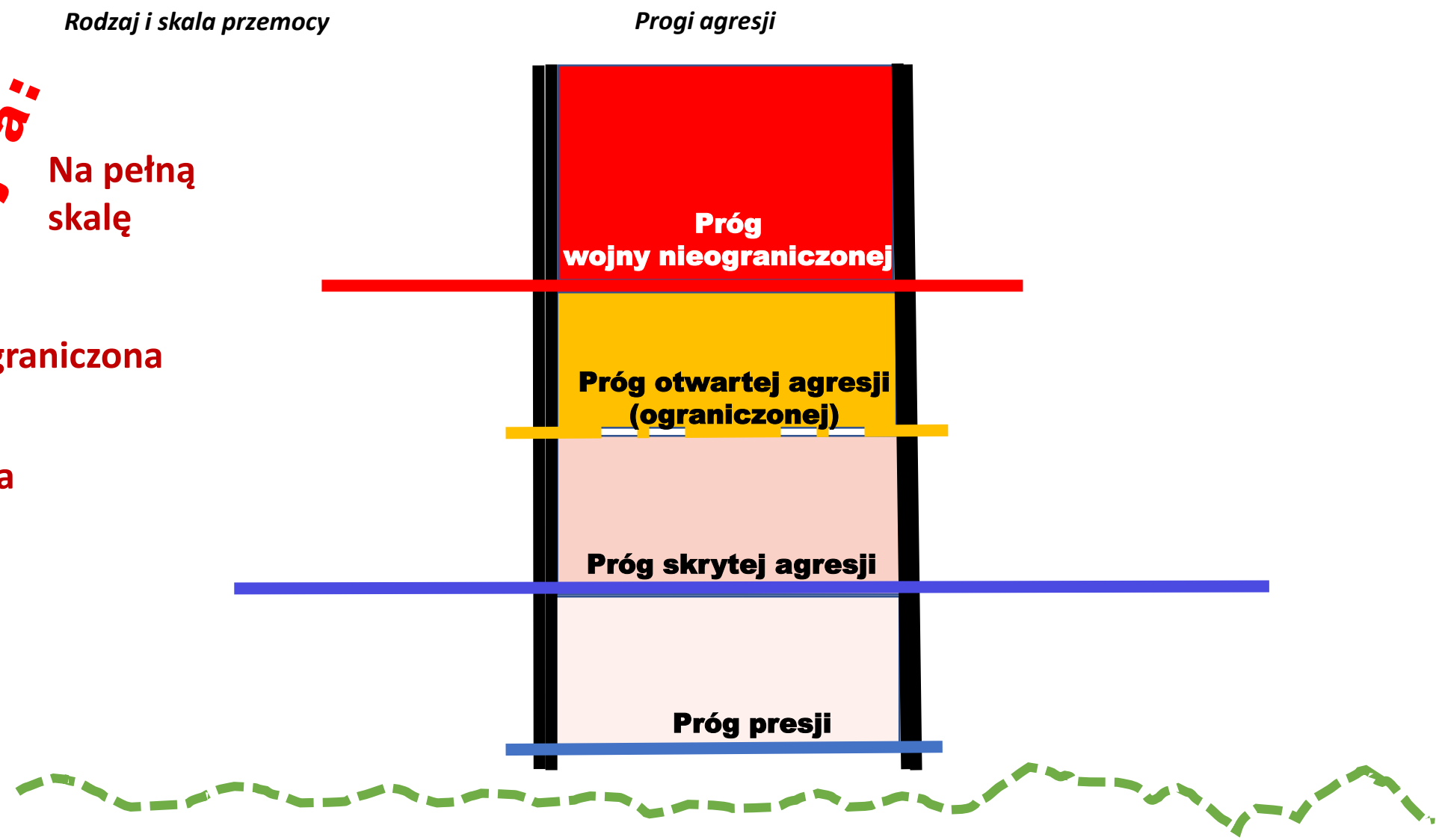
- **WOJNY NIE SĄ TYLKO PO TO, ABY JE PROWADZIĆ!!!**
Są także instrumentem zimnowojennej konfrontacji politycznej: służą do straszenia/odstraszenia, szantażu/deszantażu
- **W czasach konfrontacji zimnowojennej XX w. (I światowa zimna wojna) główną rolę odgrywało zagrożenie globalną wojną nuklearną**
- **Okres pozimnowojenny – to przede wszystkim próby Zachodu budowania kooperatywnego systemu bezpieczeństwa wspólnie z Rosją**
- **Po rosyjskiej aneksji Krymu i interwencji na wschodniej Ukrainie zakończyła się era pozimnowojenna w stosunkach bezpieczeństwa Rosja-Zachód**
- **Rozpoczęła się nowa, hybrydowa zimna wojna – czyli ponowna konfrontacja polityczna między Rosją i Zachodem z groźbą użycia środków przemocy zbrojnej (włącznie z bronią nuklearną) w tle, ale już z bardziej zróżnicowanymi i ograniczonymi formami tych zagrożeń**

RODZAJE ZAGROŻEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *progi (szczeble) agresji*

Agresja!
Presja

RODZAJE ZAGROŻEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *rodzaj i skala przemocy*

RODZAJE ZAGROŻEŃ WOJENNYCH

W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *presja polityczno-militarna*

Rodzaj i skala przemocy

Progi agresji

Agresja:
Presja

Na pełną skalę

Ograniczona

Skryta

Presja polityczno-militarna

- Agresywna dyplomacja (coercive diplomacy)
- Wojna informacyjna – dezinformacja, propaganda, media, media społecznościowe ...
- Cyberkonfrontacje – cyberdywersja, groźba cyberwojny
- Szantaż ekonomiczny (np. energetyczny, sankcje)
- Manewry wojskowe
- Prowokacyjne incydenty wojskowe
- Wojny zastępcze (proxy wars)

Próg wojny nieograniczonej

Próg otwartej agresji (ograniczonej)

Próg skrytej agresji

Próg presji

RODZAJE ZAGROŻEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *agresja skryta*

Konfrontacja neo zimnowojenna

Presja
Agresja

Rodzaj i skala przemocy

Progi agresji

Na pełną
skalę

Ograniczona

Skryta

- Agresja poniżej progu wojny**
- wszystkie elementy presji oraz plus:
 - operacje specjalne, dywersja, prowokacje zbrojne...

Presja polityczno-militarna

- Agresywna dyplomacja (coercive diplomacy)
- Wojna informacyjna – dezinformacja, propaganda, media, media społecznościowe ...
- Cyberkonfrontacje – cyberdywersja, groźba cyberwojny
- Szantaż ekonomiczny (np. energetyczny, sankcje)
- Manewry wojskowe
- Prowokacyjne incydenty wojskowe
- Wojny zastępcze (proxy wars)

**Próg
wojny nieograniczonej**

**Próg otwartej agresji
(ograniczonej)**

*Sytuacja
trudnokosensusowa*
Próg skrytej agresji

Próg presji

Kooperacja pozimnowojenna

RODZAJE ZAGROŻEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *agresja ograniczona*

Rodzaj i skala przemocy

Progi agresji

Na pełną
skalę

Ograniczoną

Skryta

Agresja ograniczona

- wszystkie elementy agresji podprogowej oraz plus:
- otwarta agresja zbrojna o deklarowanych celach ograniczonych „parasol” w postaci szantażu użyciem taktycznej broni jądrowej (doktryna „deeskalacji nuklearnej”)

Agresja poniżej progu wojny

- wszystkie elementy presji oraz plus:
- operacje specjalne, dywersja, prowokacje zbrojne...

Presja polityczno-militarna

- Agresywna dyplomacja (coercive diplomacy)
- Wojna informacyjna – dezinformacja, propaganda, media, media społecznościowe ...
- Cyberkonfrontacje – cyberdywersja, groźba cyberwojny
- Szantaż ekonomiczny (np. energetyczny, sankcje)
- Manewry wojskowe
- Prowokacyjne incydenty wojskowe
- Wojny zastępcze (proxy wars)

**Próg
wojny nieograniczonej**

*Deeskalacja nuklearna
TBJ*

**Próg otwartej agresji
(ograniczonej)**

*Sytuacja
trudnokosensusowa*
Próg skrytej agresji

Próg presji

Konfrontacja neozimnowojenna

Agresja

Presja

Kooperacja pozimnowojenna

UCZELNIA ŁAZARSKIEGO 2016/17

www.koziej.pl @SKoziej

15

RODZAJE ZAGROŻEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *agresja na pełną skalę*

Rodzaj i skala przemocy

Progi agresji

Agresja!
Presja

Na pełną
skalę

Ograniczona

Skryta

Wojna na pełną skalę

- Bardzo **mało prawdopodobna**.
Bezpiecznikiem jest nuklearna zasada MAD (zasada wzajemnego gwarantowanego zniszczenia)
- Nie można jej jednak zupełnie wykluczyć: może być następstwem niekontrolowanej eskalacji („wymknięcia się spod kontroli”) wojny ograniczonej, dywersji cybernetycznej „strony trzeciej” w systemach kierowania bronią jądrową, awarii technicznej lub błędu ludzkiego

Agresja ograniczona

- wszystkie elementy agresji podprogowej oraz plus:
- otwarta agresja zbrojna o deklarowanych celach ograniczonych „parasol” w postaci szantażu użyciem taktycznej broni jądrowej (doktryna „deeskalacji nuklearnej”)

Agresja poniżej progu wojny

- wszystkie elementy presji oraz plus:
- operacje specjalne, dywersja, prowokacje zbrojne...

Presja polityczno-militarna

- Agresywna dyplomacja (coercive diplomacy)
- Wojna informacyjna – dezinformacja, propaganda, media, media społecznościowe ...
- Cyberkonfrontacje – cyberdywersja, groźba cyberwojny
- Szantaż ekonomiczny (np. energetyczny, sankcje)
- Manewry wojskowe
- Prowokacyjne incydenty wojskowe
- Wojny zastępcze (proxy wars)

MAD!!!

Próg wojny nieograniczonej

Deeskalacja nuklearna TBJ

Próg otwartej agresji (ograniczonej)

Sytuacja trudnokosensusowa

Próg skrytej agresji

Próg presji

Kooperacja pozimnowojenna

RODZAJE ZAGROŻEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *rodzaje konfliktu*

Rodzaj i skala przemocy

Progi agresji

Rodzaje konfliktu

Wojna na pełną skalę

- Bardzo **mało prawdopodobna**. Bezpiecznikiem jest nuklearna zasada MAD (zasada wzajemnego gwarantowanego zniszczenia)
- Nie można jej jednak zupełnie wykluczyć: może być następstwem niekontrolowanej eskalacji („wymknięcia się spod kontroli”) wojny ograniczonej, dywersji cybernetycznej „strony trzeciej” w systemach kierowania bronią jądrową, awarii technicznej lub błędu ludzkiego

MAD!!!

Próg wojny nieograniczonej

Agresja ograniczona

- wszystkie elementy agresji podprogowej oraz plus:
- otwarta agresja zbrojna o deklarowanych celach ograniczonych „parasol” w postaci szantażu użyciem taktycznej broni jądrowej (doktryna „deeskalacji nuklearnej”)

Deeskalacja nuklearna TBJ

Próg otwartej agresji (ograniczonej)

Agresja poniżej progu wojny

- wszystkie elementy presji oraz plus:
- operacje specjalne, dywersja, prowokacje zbrojne...

Sytuacja trudnokosensusowa
Próg skrytej agresji

Presja polityczno-militarna

- Agresywna dyplomacja (coercive diplomacy)
- Wojna informacyjna – dezinformacja, propaganda, media, media społecznościowe ...
- Cyberkonfrontacje – cyberdywersja, groźba cyberwojny
- Szantaż ekonomiczny (np. energetyczny, sankcje)
- Manewry wojskowe
- Prowokacyjne incydenty wojskowe
- Wojny zastępcze (proxy wars)

Próg presji

Kryzys

Agresja:
Na pełną skalę
Ograniczona
Skryta

Wojna:
Na pełną skalę
Ograniczona
Skryta

Konfrontacja neo zimnowojenna

Kooperacja pozimnowojenna

RODZAJE ZAGROŻEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *główna treść konfliktu*

Rodzaj i skala przemocy

Progi agresji

Rodzaje konfliktu

Główna treść konfliktu

Presja
Agresja

Wojna

Kryzys

Reagowanie kryzysowe

Na pełną skalę

Ograniczona

Skryta

Na pełną skalę

Ograniczona

Skryta

ZAGŁĘDZA TOTALNA
ODSTRASZANIE NUKLEARNE

Kontrola eskalacji

ODSTRASZANIE KONWENCJONALNE

Wojna na pełną skalę
• Bardzo **mało prawdopodobna**.
Bezpiecznikiem jest nuklearna zasada MAD (zasada wzajemnego gwarantowanego zniszczenia)
• Nie można jej jednak zupełnie wykluczyć: może być następstwem niekontrolowanej eskalacji („wymknięcia się spod kontroli”) wojny ograniczonej, dywersji cybernetycznej „strony trzeciej” w systemach kierowania bronią jądrową, awarii technicznej lub błędu ludzkiego

MAD!!!
Próg wojny nieograniczonej

Agresja ograniczona
• wszystkie elementy agresji podprogowej oraz plus:
• otwarta agresja zbrojna o deklarowanych celach ograniczonych „parasol” w postaci szantażu użyciem taktycznej broni jądrowej (doktryna „deeskalacji nuklearnej”)

Deeskalacja nuklearna TBJ
Próg otwartej agresji (ograniczonej)

Agresja poniżej progu wojny
• wszystkie elementy presji oraz plus:
• operacje specjalne, dywersja, prowokacje zbrojne...

Sytuacja trudnokosensusowa
Próg skrytej agresji

Presja polityczno-militarna

- Agresywna dyplomacja (coercive diplomacy)
- Wojna informacyjna – dezinformacja, propaganda, media, media społecznościowe ...
- Cyberkonfrontacje – cyberdywersja, groźba cyberwojny
- Szantaż ekonomiczny (np. energetyczny, sankcje)
- Manewry wojskowe
- Prowokacyjne incydenty wojskowe
- Wojny zastępcze (proxy wars)

Próg presji

Kooperacja pozimnowojenna

SYNTEZA

- **WOJNA NIE JEST TYLKO PO TO, ABY JĄ PROWADZIĆ. MOŻE BYĆ TAKŻE I JEST (jej groźba!) INSTRUMENTEM ZIMNOWOJENNEJ KONFRONTACJI POLITYCZNEJ**
- **Nowa, hybrydowa zimna wojna w relacjach Rosji z Zachodem charakteryzuje się bardziej niż ta z XX wieku zróżnicowanymi zagrożeniami wojennymi**
- **Presja neozimnowojenna wzbogacona została przede wszystkim o działania w cyberprzestrzeni**
- **Szczególnie niebezpieczna w warunkach hybrydowej zimnej wojny jest groźba agresji skrytej (podprogowej), stwarzającej sytuacje trudnokonsensusowe dla NATO/UE oraz agresji ograniczonej, pod parasolem rosyjskiej doktryny tzw. „deeskalacji nuklearnej” przy pomocy taktycznej broni jądrowej**
- **Znalezienie odpowiedzi na te zwłaszcza zagrożenia jest warunkiem skuteczności NATO/UE oraz stabilności stosunków bezpieczeństwa w relacjach Rosja-Zachód**

PODSUMOWANIE

Wstępna organizacja konwersatoriów